



Vilnius
University



Towards more Effective
enFORcement of claimS in civil and
commercial matters within the EU
EFFORTS / Link efektyvesnio
reikalavimų civilinėse ir komercinėse
bylose vykdymo

Projektas JUST-JCOO-AG-2019-
881802

Su Europos Sąjungos civilinio
teisingumo programos finansine
parama

Bendradarbiaujant su:



UNIVERSITÄT
HEIDELBERG
ZUKUNFT
SEIT 1386



UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO
DIPARTIMENTO DI STUDI INTERNAZIONALI,
GIURIDICI E STORICO-POLITICI



VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL



Max Planck Institute
LUXEMBOURG
for Procedural Law





**Vilnius
University**

I priedas: Vykdyto procedūra Lietuvoje

Šiame EFFORTS praktinio vadovo skyriuje aptariama, kaip valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, išieškotojo naudai šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą (toliau – taip pat skolininkas), atžvilgiu teismo sprendimai (ir kiti vykdytini dokumentai) yra vykdomi priverstine tvarka. Iš esmės užsienio teismų sprendimai turi būti vykdomi tokiais pačiomis sąlygomis kaip ir valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtas sprendimas. Kadangi nacionalinių procesinių įstatymų reglamentuojamo vykdymo proceso civilinėse ir komercinėse bylose išsamiai apžvelgti būtų neįmanoma, čia nagrinėjami tik specifiniai klausimai. Jie atrinkti siekiant užsienio išieškotojams ir skolininkams pristatyti esminius vykdymo proceso atitinkamoje valstybėje narėje ypatumus, išryškinant skirtumus tarp valstybių narių. Tarptautinio vykdymo procesuose išieškotojams ir skolininkams kyla klausimas, kaip planuoti vykdymą ir kaip į jį reaguoti. Nepretenduoju pakeisti pagalbos, kurią šiose procedūrose klientams teikia nacionaliniai ekspertai, vykdymui skirtu EFFORTS praktinio vadovo priedu siekiama suteikti galutiniam naudotojams ir ūkio subjektams daugiau aiškumo dėl esminių sprendimų, susijusių su tarptautiniu reikalavimų vykdymu. Šiame priede aptariamos taisyklės ir procedūros taikomos tiek, kiek jos atitinka atitinkamą ES reglamentą.

Atsakomybės apribojimas. Šis praktinis vadovas švietimo ir bendros informacijos tikslais parengtas vykdant mokslinių tyrimų projektą. Praktinis vadovas nėra išbandytas teisinėje praktikoje. Juo nesiekama pateikti konkrečią teisinę išvadą ir jis neturi būti naudojamas vietoj kompetentingos licencijuoto advokato teisinės konsultacijos. Jame išreikštas autorių požiūris, informacija ar nuomonės, ir jos neatspindi oficialios Europos Komisijos nuomonės ar pozicijos. Autoriai ir Europos Komisija negarantuoja čia pateiktos informacijos tikslumo, aktualumo, savalaikiškumo, išsamumo ir jos naudojimo rezultatų. Veiksmų dėl šiame dokumente pateiktos informacijos naudotojas imasi tik savo rizika. Komisija ir šio dokumento autoriai neprisiima atsakomybės dėl šio turinio naudojimo teisinėje praktikoje.

- **1. Areštuotino skolininko turto nustatymas.**

Vykdyto planavimas ES

Kokių kategorijų turtas arba jo dalis pagal jūsų nacionalinę proceso teisę negali būti areštuojamas? Ar yra kokių nors konkrečių turto kategorijų (pvz., turtas, į kurį išieškojimas negali būti nukreipiamas), kurioms prieš teismo sprendimo vykdymą taikomi konkretūs papildomi reikalavimai arba procedūros?

Ar išieškotojas gali tiesiogiai arba padedamas vykdymo pareigūnų ar kitų valdžios institucijų gauti oficialios informacijos apie fizinių asmenų nuolatinę buveinę ir gyvenamąją vietą

valstybėje? Jei taip, pateikite informacijos, kaip šią informaciją gauti (pvz., koks terminas taikomas tokiam prašymui).

Vykdytini dokumentai yra vykdomi antstolio, kuris turi imtis visų prieinamų teisėtų veiksmų, kad užtikrinti veiksmingą įvykdymą. Antstolis turi pareigą aprašyti skolininko turtą ir pritaikyti areštą konkrečiam turtui ta apimtimi, kiek to reikia vykdomajam dokumentui įvykdyti. Išieškotojas gali pateikti prašymą dėl vykdymo nukreipimo į konkretų turtą, kai yra alternatyvios pasirinkimo galimybės, į ką antstolis turi atsižvelgti, nepažeisdamas išieškojimo iš turto eiliškumo, proporcingumo principo ir kitų įstatyminių apribojimų.

Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 664 straipsnis nustato tokį išieškojimo iš skolininko fizinio asmens turto eiliškumą:

1. Pirmąja eile išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.
2. Antrąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, turtinių teisių, vertybinių popierių, darbo užmokesčio, stipendijos ar kitų pajamų arba kilnojamojo turto.
3. Trečiąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančio nekilnojamojo turto, išskyrus nurodytą žemiau 4 ir 5 punktuose.
4. Ketvirtąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančios žemės ūkio paskirties žemės, jeigu skolininko pagrindinis verslas yra žemės ūkis.
5. Penktąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančio gyvenamojo būsto, kuriame jis gyvena.

Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 665 straipsnyje įtvirtinta išieškojimo iš skolininko juridinio asmens turto eilė:

1. Pirmąja eile išieškoma iš hipotekos ir įkeisto turto, jeigu išieškoma hipotekos kreditoriaus ar įkaito turėtojo naudai.
2. Antrąja eile išieškoma iš skolininkui priklausančių pinigų, turtinių teisių, vertybinių popierių, pagamintos produkcijos (prekių), taip pat iš kito kilnojamojo ir nekilnojamojo turto, tiesiogiai nenaudojamo ir nepritaikyto tiesiogiai naudoti gamyboje, išskyrus administracines patalpas.
3. Trečiąja eile išieškoma iš kito turto, išskyrus nurodytą žemiau 4 punkte.
4. Ketvirtąja eile išieškoma iš gamybai būtinų nekilnojamojo turto objektų, taip pat žaliavų ir medžiagų, staklių, įrengimų, kitų pagrindinių priemonių, skirtų tiesiogiai gamybai.

Civilinio proceso kodekso 663 straipsnyje yra numatyti apribojimai, taikomi išieškojimams iš fizinio asmens turto, konkrečiai:

1. Pinigų išieškojimas negali būti nukreipiamas į skolininko turtą, jeigu skolininkas pateikia antstoliui įrodymus, kad išieškotiną sumą ir vykdymo išlaidas galima išieškoti per šešis mėnesius, o išieškant iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, – per aštuoniolika mėnesių, darant Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nurodyto dydžio išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų. Šiuo atveju antstolis gali realizuoti

skolininko turtą, jei paaiškėja, kad darant išskaitas iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų išieškotina suma ir vykdymo išlaidos per šioje dalyje nustatytą terminą nebus išieškotos.

2. Tiesiogiai iš skolininko darbo užmokesčio, pensijos, stipendijos ar kitų pajamų taip pat išieškomos periodinės išmokos, jeigu jas galima išieškoti darant Civilinio proceso kodekso 736 straipsnyje nurodyto dydžio išskaitas.

3. Jeigu skolininkas nepateikia antstoliui 1 punkte nurodytų įrodymų arba paaiškėja, kad išieškotina suma ir vykdymo išlaidos nebus išieškotos per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą, išieškoti iš skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, galima tik tuo atveju, kai išieškotina suma ir vykdymo išlaidos viršija keturis tūkstančius eurų. Šioje dalyje nustatytas apribojimas netaikomas, jeigu skolininkui priklausančio paskutinio būsto, kuriame jis gyvena, vertė yra mažesnė negu išieškotina suma ir vykdymo išlaidos.

4. Teismas skolininko ar jo šeimos narių prašymu po to, kai skolininkui priklausantis paskutinis būstas, kuriame jis gyvena, išieškant sumas, nesumokėtas už sunaudotus energijos išteklius, komunalines ir kitokias paslaugas, yra areštuotas, gali nustatyti, kad iš šio būsto nebūtų išieškoma. Tai teismas gali nustatyti atsižvelgdamas į vaikų, neįgaliųjų ir socialiai remtinių asmenų materialinę padėtį, interesus ir būtinumą gyventi šiame būste. Prašymas dėl to paduodamas ir nagrinėjamas apylinkės teisme šio Kodekso 593 straipsnyje nustatyta tvarka.

5. 3 dalyje nustatyti apribojimai netaikomi išieškant iš įkeisto turto.

Sprendimų vykdymo instrukcijoje (patvirtintoje Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.64941CC184C3/asr>)) detalizuojama, kad išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus iš fizinių asmenų negali būti nukreiptas į toliau nurodytų rūšių turtą ir daiktus, kurie priklauso skolininkui nuosavybės teise arba yra jo dalis bendrojoje nuosavybėje ir reikalingi skolininkui ar jo išlaikomiems asmenims, išskyrus atvejus, kai skolininkas to pageidauja raštu:

- namų apstatymo ir apyvokos reikmenys, drabužiai, reikalingi skolininkui ir jo išlaikomiems asmenims (drabužiai ir avalynė kiekvienam šeimos nariui; virtuvės ir stalo reikmenys, kuriais yra naudojamos (išskyrus daiktus, pagamintus iš brangiųjų metalų, taip pat turinčius meninės vertės daiktus); baldai (išskyrus baldus, turinčius meninės vertės) ir patalynė, maistui ruošti reikalinga įranga, vienas šaldytuvas; jeigu su skolininku kartu gyvena nepilnamečiai vaikai ar neįgalieji, – vaikų ir neįgaliųjų daiktai, vienas kompiuteris, vienas televizorius, viena ryšio priemonė; menkaverčiai daiktai);
- skolininko šeimai pragyventi reikalingi maisto produktai;
- jeigu skolininko pagrindinė veikla yra žemės ūkis, – pašaras gyvuliams, į kuriuos nenukreipiamas išieškojimas, sėkla, reikalinga eilinei sėjai, vienas gyvulys, kurio vartojamas pienas, ir vienas gyvulys, kurio vartojama mėsa;
- kuras, reikalingas maistui paruošti ir šeimos gyvenamajai patalpai šildyti visą kūrenimo sezoną;

- asmeniniai gamybos ir amato įrankiai, taip pat paties skolininko profesiniam darbui reikalingi įrankiai ir pagalbines priemones.

Sprendimų vykdymo instrukcijoje taip pat nurodoma, kad išieškojimą iš piniginių lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje (toliau – kredito įstaiga) atidarytoje skolininko sąskaitoje, antstolis vykdo Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas. Prieš pateikdamas šį nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas antstolis elektroniniu būdu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje privalo patikrinti, ar asmeniui nėra skiriamos išmokos, į kurias negali būti nukreipiamas išieškojimas. Nustatęs, kad tokios išmokos yra skiriamos, ir (ar) turėdamas kitų duomenų, kad kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje yra arba į sąskaitą bus pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, antstolis nurodyme priverstinai nurašyti pinigines lėšas nurodo piniginių lėšų sumą, kuria asmuo gali disponuoti per vieną kalendorinį mėnesį, lygią išmokų ir (ar) kitų lėšų, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, sumai.

Jeigu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje nėra duomenų apie asmeniui skiriamas išmokas ir antstolis neturi kitų duomenų, kad į kredito įstaigoje atidarytą asmens sąskaitą gali būti pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, prieš Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti lėšas, antstolis gali Turto arešto aktų registruui pateikti nurodymą laikinai areštuoti pinigines lėšas, neviršijančias išieškotinos sumos ir vykdymo išlaidų sumos. Antstolio nurodymas laikinai areštuoti pinigines lėšas į Turto arešto aktų registrą pateikiamas elektroniniu būdu, naudojant Duomenų teikimo Turto arešto aktų registruui programą, ir automatiniu būdu perduodamas į Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą.

Tais atvejais, kai skolininkui priklauso nekilnojamasis turtas, kurį sudaro gyvenamosios patalpos ar pastatai, ir skolininkas antstolio į šias patalpas ar pastatus neįleidžia, prieš pradėdamas išieškojimą vykdyti turto administravimu, antstolis kreipiasi į teismą dėl leidimo įeiti į skolininkui priklausančias gyvenamąsias patalpas ar pastatus, kurie bus administruojami.

Nei Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymas, nei Lietuvos Respublikos gyventojų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1495, nenumato teisės 2014 m. kreditoriui gauti skolininko gyvenamosios vietos adresą. Todėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 1R-325, šiuo atveju siunčiamas raštas iki duomenų subjektui (skolininkui), dėl sutikimo pateikti savo asmens duomenis kreditoriui. Šią informaciją turi teisę gauti ir procesinį sprendimą vykdančias antstolis. Antstolis iš valstybės administruojamų registruų gali gauti informaciją apie konkretaus asmens registruotą gyvenamąją vietą, jo vardu registruotą nekilnojamąjį turtą, jam taikomus areštus, o taip pat antstolis gali kreiptis į kredito įstaigas, siekdamas nustatyti, kiek turto ir kurioje įstaigoje turi skolininkas.

- **2. Jurisdikcija vykdymo procese.**

Vietos, kurioje gali būti pradėtas vykdymo procesas, nustatymas

Pagal kokias taisykles LT nustatoma teismų jurisdikcija tarptautinio sprendimų vykdymo atvejais? Kokiais atvejais LT teismai neturi jurisdikcijos dėl vykdymo veiksmų? Tai yra, tarptautinės jurisdikcijos taisyklės vykdymo procese.

Vykdymo veiksmai, kurių vieta yra Lietuvos Respublikoje, vykdomi pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Taigi, Lietuvos teismai ir Lietuvos Respublikos paskirti pareigūnai – antstoliai – turi jurisdikciją atlikti vykdymo veiksmus Lietuvos Respublikoje. Valstybės viduje laikomasi teritorinio priskyrimo pagal konkrečių teismų veiklos teritorijas. Antstolių veiklos teritorija yra apibrėžta sekant toliau pateiktą nuorodą, <https://www.antstoliurumai.lt/en/bailiff-search> teismų veiklos teritorija yra apibrėžta sekant toliau pateiktą nuorodą <https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-veiklos-teritoriju-sarasas/1866>; <https://www.teismai.lt/lt/visuomenei-ir-ziniasklaidai/teismai-ir-teisejai/teismu-kontaktai/1700>.

- **2-bis. Teritorinė kompetencija vykdymo procese.**

Vietos, kurioje gali būti pradėtas vykdymo procesas, nustatymas

Kokios LT taisyklės reglamentuoja vykdymo pareigūnų teritorinę kompetenciją?

Kokios LT taisyklės reglamentuoja su vykdymo procesu susijusią teismų teritorinę kompetenciją?

Jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal šio asmens gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. Nepiniginio pobūdžio vykdomuosius dokumentus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo antstolis išieškotojo prašymu gali vykdyti pagal skolininko arba išieškotojo gyvenamąją vietą ar kitą jo buvimo vietą. Jeigu skolininkas yra juridinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo šio skolininko buveinės arba jo turto buvimo vietoje.

Vykdomuosius dokumentus dėl pinigų sumų išieškojimo antstoliams paskirsto Antstolių informacinė sistema (kriterijai detalizuojami Sprendimų vykdymo instrukcijoje). Vykdomasis dokumentas priskiriamas veiklos teritorijai, kurioje yra vykdomojo dokumento vykdymo vieta. Vykdymo vieta nustatoma pagal vykdomajame dokumente ir išieškotojo prašyme priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti nurodytus duomenis. Jeigu vykdomajame dokumente ir išieškotojo prašyme pateikti duomenys nesutampa, vykdymo vieta nustatoma pagal išieškotojo prašyme pateiktus duomenis.

Antstolio procesinę veiklą kontroliuoja apylinkės teismo, o kai teismas sudarytas iš teismo rūmų, – teismo rūmų, kurių veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, teisėjas

- **3. Parengiamosios priemonės ir savanoriškas vykdymas.**

Parengiamosios vykdymo priemonės ir galimybės išvengti priverstinio vykdymo

Ar yra parengiamųjų priemonių, kurių būtina imtis prieš pradėdant vykdymo procesą? Ar šiame etape dalyvauja vykdymo institucija? Kaip skolininkui pateikiamas pranešimas apie būsimą vykdymą?

Ar yra specialių priemonių, kuriomis šalys gali siekti savanoriško arba taikaus skolos išieškojimo, kad išvengtų turto arešto? Per kokį terminą, jei taikoma, skolininkas gali savanoriškai įvykdyti įpareigojimą ir išvengti priverstinio reikalavimo vykdymo?

Kreditoriui nėra privaloma tiesiogiai kreiptis į skolininką dėl geranoriško sprendimo vykdymo prieš kreipiantis į antstolį dėl priverstinio vykdymo.

Nenustatęs kliūčių vykdomajam dokumentui priimti ir vykdymo veiksams pradėti, antstolis parengia patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti ir užveda vykdomąją bylą. Patvarkymas priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti ir vykdymo išlaidų apskaičiavimas, o įstatymų nustatytais atvejais – ir raginimas įvykdyti sprendimą siunčiami skolininkui. Tais atvejais, kai nežinoma skolininko buvimo vieta, skolininkas slapstosi ar dėl kitų objektyvių priežasčių įteikti jam raginimą įvykdyti sprendimą negalima, raginimas įvykdyti sprendimą skelbiamas interneto svetainėje www.antstoliai.lt. Informaciją apie raginimo išsiuntimą ar įteikimą antstolis nurodo Antstolių informacinėje sistemoje.

Vykdomuosius veiksmus antstolis privalo pradėti: skubaus vykdymo bylose – ne vėliau kaip kitą darbo dieną po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti, kitose bylose – ne vėliau kaip per tris darbo dienas po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti.

Antstolis, priėmęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, priima patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, o įstatymo nustatytais atvejais – ir raginimą įvykdyti sprendimą. Šiuo patvarkymu antstolis išaiškina skolininkui, kad skola ir vykdymo išlaidos bus išieškotos priverstinai, taip pat informuoja apie vėlesnių procesinių dokumentų įteikimą elektroninių ryšių priemonėmis. Šis patvarkymas siunčiamas skolininkui registruotąja pašto siunta.

Įspėjamasis raštas vykdyti sprendimą yra siunčiamas skolininkui, rašte, be kita ko, turi būti nurodyta, kad per antstolio nustatytą terminą neatlikus vykdomajame dokumente nurodytų veiksmų, pradėdama priverstinio vykdymo procedūra. Jeigu vykdomajame dokumente nėra nustatytas tenkinimo terminas, antstolis nustato skolininkui dešimties dienų terminą sprendimui patenkinti, skaičiuojant nuo įspėjimo rašto įteikimo dienos. Išskeldinant asmenį iš būsto, teismo sprendimui įvykdyti nustatomas ne trumpesnis kaip penkiolikos ir ne ilgesnis kaip trisdešimties dienų terminas (CPK 655 str. 1 d., 656 str. 4 d., 659 str.). Civilinio proceso kodekso 661 straipsnyje numatytos išimties, kai skolininkui nesiunčiamas įspėjimas dėl sprendimo įvykdymo.

Jeigu yra pavojus, kad skolininkas turtą gali paslėpti, antstolis, išsiuntęs skolininkui raginimą įvykdyti sprendimą, areštuoja skolininko turtą ar pinigines lėšas ir priima

motyvuotą patvarkymą, kuriame nurodo aplinkybes, dėl kurių yra pavojus, kad turtas ar piniginės lėšos gali būti paslėpti.

Tais atvejais, kai antstolis vykdo elektroninį vykdomąjį dokumentą, informaciją apie raginimo išsiuntimą ar įteikimą skolininkui ir vykdomojo dokumento gražinimo pagrindą užbaigdamas vykdomąją bylą antstolis nurodo patvarkyme dėl vykdomosios bylos užbaigimo ir elektroninio vykdomojo dokumento gražinimo. Šio patvarkymo gražinimas elektroninių ryšių priemonėmis išieškotojui ar elektroninį vykdomąjį dokumentą išdavusiai institucijai kartu laikomas ir elektroninio vykdomojo dokumento gražinimu.

Kreditorius ir skolininkas turi teisę sudaryti taikos sutartį, kuri turi būti pateikta už vykdymą atsakingam antstoliui. Jeigu tokia taikos sutartis gaunama, antstolis ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo taikos sutarties gavimo turi sustabdyti vykdomosios bylos vykdymą ir pateikti taikos sutartį savo veiklos teritorijoje esančiam apylinkės teismui. Teismo nutartis dėl taikos sutarties skundžiamas atskiruoju skundu (Civilinio proceso kodekso 595 str.).

- **4. Bendra vykdymo procedūros apžvalga: skirtingų vykdymo būdų klasifikavimas ir aprašymas.**

Kaip pradedamas vykdymas (bendra ir trumpa apžvalga)

Koks yra pirmasis vykdymo veiksmas ir ar jis skiriasi taikant skirtingus vykdymo būdus? Per kokį terminą išieškotojas turi atlikti pirmąjį vykdymo veiksmą?

Kokie senaties terminai taikomi vykdomojo dokumento vykdymui LT?

Ar gali kompetentinga vykdymo institucija atsisakyti tęsti vykdymą, jei mano, kad išieškotojas nesilaikė bendrųjų vykdymo reikalavimų, tokių kaip, pavyzdžiui, tam tikrų reikalavimų tikrumas, terminas ir likvidumas; teritorinė kompetencija, susijusi su vykdymo institucijomis; papildomas leidimas ar kiti formalumai, kad būtų galima tęsti vykdymą; ir t. t.? Kokiomis teisių gynimo priemonėmis išieškotojas gali pasinaudoti tokiu atveju?

Ar piniginio reikalavimo atveju išieškotojas gali pasinaudoti keliomis lygiagrečiomis arba sudėtinėmis vykdymo procedūromis? Kaip koordinuojamos skirtingos to paties reikalavimo ir (arba) to paties vykdomojo dokumento vykdymo procedūros? Kaip skolininkas gali pateikti prieštaravimą dėl lygiagrečių ar vėlesnių vykdymo procedūrų, kurių bendra pridėtinė vertė viršija bendrą pagal teismo sprendimą mokėtiną sumą?

Ar reikėtų paminėti kokias nors antrines ar papildomas sprendimų ar kitų vykdomųjų dokumentų pasekmes arba ypatybes (pavyzdžiui, teisė įregistruoti skolininko nekilnojamojo turto hipoteką arba padidinti su piniginiiais reikalavimais susijusių palūkanų normą)? Jei atsakymas teigiamas, kokios vykdymo procedūros ir būdai taikomi?

Vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius

metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Vykdomųjų raštų pagal skubiai vykdytinus teismo sprendimus pateikimo vykdyti terminas skaičiuojamas nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo. Jeigu pagal teismo sprendimą išieškamos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o šio nustatytas terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos. Senaties terminas vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti nutraukiamas pateikiant šį dokumentą vykdyti, jeigu ko kita nenustato įstatymai. Senaties terminas nutraukiamas taip pat tuo atveju, kai skolininkas iš dalies įvykdo sprendimą. Po senaties termino nutraukimo senatis prasideda iš naujo. Laikas, praėjęs iki nutraukimo, į naują terminą neįskaičiuojamas. Tuo atveju, kai vykdomasis dokumentas, pagal kurį visiškai ar iš dalies neišieškota, gražinamas, naujas terminas pateikti dokumentą vykdyti pradėdamas skaičiuoti nuo dokumento gražinimo išieškotojui dienos. Išieškotojui, kuris praleido terminą vykdomajam dokumentui pateikti vykdyti dėl priežasčių, teismo pripažintų svarbiomis, praleistas terminas teismo gali būti atnaujintas, jeigu ko kita nenustato įstatymai (nuo 2023 m. sausio 1 d., įsigaliojus Civilinio proceso kodekso pakeitimams, sprendimą dėl termino kreditoriui vykdomajam dokumentui pateikti atnaujinimo priima antstolis (ne teismas)).

Antstolis, gavęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, per tris darbo dienas, o skubaus vykdymo atvejais – nedelsdamas patikrina, ar nėra akivaizdžių kliūčių vykdomajam dokumentui priimti ir vykdymo veiksams pradėti. Jeigu yra kliūčių vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir gražina jį pateikusiam asmeniui, nuroydamas gražinimo priežastis. Sprendžiant, ar nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, patikrinama:

- ar vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti tam teisę turintis asmuo;
- ar vykdomasis dokumentas vykdytinas to antstolio;
- ar vykdomojo dokumento turinys atitinka šio reikalavimus (išdavusio vykdomąjį raštą teismo pavadinimas, byla, kurioje išduotas vykdomasis raštas, sprendimo priėmimo laikas, su išieškojimu susijusi rezoliucinė sprendimo dalis pažodžiui, sprendimo įsiteisėjimo laikas arba nuoroda, kad sprendimas skubiai vykdytinas, vykdomojo rašto išdavimo laikas, pilnas išieškotojo ir skolininko pavadinimas ir jų adresai, asmens kodas, juridinio asmens kodas, kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigų rekvizitai (jeigu žinomi). Vykdomajame rašte dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo, be to, nurodomos vaikų gimimo datos.), ar prie vykdomojo rašto pridėti reikalingi priedai (turto arešto dokumentų ir kitų byloje esančių dokumentų, reikalingų sprendimui įvykdyti, kopijos (prie elektroninio vykdomojo rašto – skaitmeninės kopijos));
- ar vykdomasis dokumentas pateiktas vykdyti nepraleidus pateikimo vykdyti senaties termino;
- jeigu išieškotojui ar skolininkui mirus vykdomąjį dokumentą vykdyti pateikia įpėdinis, – ar po išieškotojo ar skolininko mirties atsirado teisių ir pareigų perėmimas;
- jeigu išieškotoją ar skolininką juridinį asmenį likvidavus ar reorganizavus vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti jo teisių perėmėjas, – ar atsirado juridinio asmens teisių ir pareigų perėmimas;

- ar Valstybinė mokesčių inspekcija administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jos susijusios su turtinio pobūdžio išieškojimais, kitos institucijos ir pareigūnai, kurių sprendimų vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai, patikrino, kad pateikiamas vykdomasis dokumentas nėra įvykdytas ir turi būti vykdomas priverstine tvarka;
- ar nėra kitokių akivaizdžių kliūčių priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti.

Nenustatęs aukščiau nurodytų kliūčių, antstolis patvarkymu priima vykdomąjį dokumentą ir pradeda jį vykdyti.

Vykdomuosius veiksmus antstolis privalo pradėti: skubaus vykdymo bylose – ne vėliau kaip kitą darbo dieną po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti, kitose bylose – ne vėliau kaip per tris darbo dienas po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti.

Antstolis, priėmęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, priima patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, o įstatymo nustatytais atvejais – ir raginimą įvykdyti sprendimą. Šiuo patvarkymu antstolis išaiškina skolininkui, kad skola ir vykdymo išlaidos bus išieškotos priverstinai, taip pat informuoja apie vėlesnių procesinių dokumentų įteikimą elektroninių ryšių priemonėmis. Šis patvarkymas siunčiamas skolininkui registruotąja pašto siunta.

Tas pats reikalavimas negali būti vykdomas naudojantis dviem skirtingais vykdymo instrumentais ar procedūromis. Tačiau į tą patį skolininką gali būti nurkeipti du ir daugiau skirtingi teismo procesiniai sprendimai, juos gali administruoti skirtingi antstoliai.

Teismo sprendimo vykdymui užtikrinti gali būti taikomos tokios priemonės kaip turto areštas, tačiau kitų antrinių efektų ar bruožų kaip pavyzdyje klausime vykdymo procesas nesukuria

• **5. Prieštaravimas dėl vykdymo ir vykdymo sustabdymas.**

Kaip užginčyti vykdymą plačiau prasme (skolininkui)

Kokiomis teisių gynimo priemonėmis pagal nacionalinę teisę gali pasinaudoti šalis, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą? Kokiais nacionaliniais pagrindais⁽¹⁾ remiantis galima pareikšti prieštaravimą vykdymui arba atsisakymui vykdyti? Kaip skolininkas gali pateikti tokį (-ius) reikalavimą (-us)? *Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 41 straipsnį tokie pagrindai taikomi tol, kol jie neprieštarauja to paties reglamento 45 straipsnyje nurodytiems pagrindams. Be to, pagal Europos teismų praktiką (Teisingumo Teismo 1985 m. liepos 4 d. sprendimas byloje C-220/84, AS-Autoteile Service GmbH prieš Mahlè) pagrindai, kuriais remiantis galima pareikšti prieštaravimą, neapima*

¹ Kaip pavyzdžiai, pasak generalinio advokato Pikamäe išvados byloje C-568/20, *J prieš H Limited*, p 46, paminėtini „prieštaravimai, susiję su galimybe areštuoti tam tikrą turtą ar pinigų sumas, skolos dydžiu, jeigu jau priėmus teismo sprendimą dėl jos gražinimo buvo atlikti tam tikri mokėjimai arba įskaityti reikalavimai, su galimais vykdomųjų dokumentų trūkumais, taip pat su paties vykdomojo dokumento buvimu, atsižvelgiant į naikinamojo termino padarinius, arba su jo vykdomuoju pobūdžiu.“

„teisės, kurios vykdymo reikalaujama, ir reikalavimo, kurio atžvilgiu tos valstybės teismai neturėtų jurisdikcijos, jei jis būtų pareikštas savarankiškai, įskaitymo“. Kaip šie reikalavimai aiškinami jūsų jurisdikcijoje?

Kokiomis teisių gynimo priemonėmis galima ginčyti vykdymo procedūros pažeidimus? Ar šalys gali ištaisyti veiksmų trūkumus?

Ar galima sustabdyti vykdymo procesą remiantis nacionaliniais sustabdymo pagrindais⁽²⁾ ir kokiam teismui turi būti pateiktas prašymas sustabdyti vykdymo procesą?

Atvejais, kai kreipiamasi dėl užsienio teismų priimtų sprendimų pripažinimo ir leidimo vykdyti, skolininkas gali prieštarauti, teikdamas savo argumentus, tame procese.

Skolininkas taip pat gali teikti skundą apylinkės teismui, kurio veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė, dėl antstolio vykdomų procesinių veiksmų. Tokiam skundui pateikti skolininkas turi 20 dienų nuo tos dienos, kurią skundą pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą arba atsisakymą jį atlikti, bet ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo skundžiamo veiksmo atlikimo. Skundai paduodami per antstolį, kuris gali sutikti su skundu ir pats panaikinti skundžiamų veiksmų pasekmes. Teismas, kuriam teikiamas skundas turi ties taikyti laikinas apsaugos priemones, įskaitant vykdymo veiksmų sustabdymą. Tokis skundas neapmokestinami žyminiu mokesčiu.

Skolininkas taip pat turi teisę susipažinti su vykdomąja byla, ginčyti turto priklausomybę ar įkainojimą, reikšti prašymus, nušalinimus.

Civilinio proceso kodekso 626 str. reguliuoja privalomąjį bylos ir vykdymo veiksmų sustabdymą. Antstolis privalo sustabdyti vykdomąją bylą toliau nurodytais atvejais:

1. skolininkui ar išieškotojui mirus, taip pat reorganizavus ar likvidavus juridinį asmenį, kuris yra skolininkas ar išieškotojas, jeigu atsižvelgiant į teisinius santykius yra galimas teisių ir pareigų perėmimas;

2. skolininkui netekus veiksnumo;

3. iškelus skolininkui bankroto ar restruktūrizavimo bylą. Šiuo atveju vykdomasis dokumentas persiunčiamas bankroto ar restruktūrizavimo bylą iškėlusiam teismui;

3. skolininkui bankui ar Centrinei kredito unijai paskelbus veiklos apribojimą (moratoriumą);

4. gavęs išieškotojo ir skolininko sudarytą taikos sutartį;

5. kai atnaujinamas apeliacinio skundo padavimo terminas, jeigu pagrindas vykdomajam raštui išduoti buvo apskųstasis sprendimas (išskyrus skubiai vykdytinus sprendimus).

² Atkreiptinas dėmesys, kad, skirtingai nuo nacionalinių pagrindų, kuriais remiantis galima *atsisakyti vykdyti*, nacionaliniams vykdymo *sustabdymo* pagrindams suderinamumo sąlyga nenumatyta. Pažymėtina, kad tokia sąlyga įtvirtinta kituose Europos teisės aktuose, pavyzdžiui, Reglamente (ES) 2019/1111, kurio 57 straipsnyje nustatyta, kad vykdymo sustabdymo arba atsisakymo vykdyti pagrindai pagal vykdymo valstybės narės teisę „taikomi tiek, kiek jie nėra nesuderinami su 41, 50 ir 56 straipsnių taikymu“.

Antstolis privalo sustabdyti turto realizavimo veiksmus ir lėšų išmokėjimą šiais atvejais:

1. kai fiziniam ar juridiniam asmeniui laikinai apribojamos nuosavybės teisės į realizuotiną turtą ar šis, turtas areštuojamas, jei šios teisės apribojamos ar turtas areštuojamas Baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka;
2. kai turtas areštuotas siekiant užtikrinti pirmesnės negu išieškotojo eilės kreditoriaus reikalavimus;
3. kai teismas nutartimi sustabdo areštuoto turto realizavimą;
4. kai įkaito turėtojas ar hipotekos kreditorius neprisijungia prie išieškojimo, jeigu išieškoma atitinkamai iš įkeisto turto ar hipoteka įkeisto turto;
5. kai fiziniam ar juridiniam asmeniui priklausantis realizuotinas turtas Administracinių nusižengimų kodekse nustatyta tvarka paimamas siekiant užtikrinti galimą šio turto konfiskavimą.

Kai turtas areštuotas ar nuosavybės teisės į turtą laikinai apribotos tos pačios ar paskesnės eilės kreditorių reikalavimams užtikrinti, išieškojimas iš šio turto nestabdomas. Šiuo atveju išieškojimas iš areštuoto turto ar lėšų vykdomas Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyta tvarka.

Civilinio proceso kodekso 627 str. nustato, kad antstolis gali visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus šiais atvejais:

1. kai raštu prašo išieškotojas;
2. skolininkui sunkiai susirgus, jeigu liga nėra chroniška, – gavęs dokumentą iš gydymo įstaigos;
3. kai skolininkas gydomi ligoninėje;
4. kai paskelbta skolininko paieška (Civilinio proceso kodekso 620 straipsnis);
5. kai yra iškeldinimo byla, jei skolininkas ar jo šeimos narys suserga, – gavęs dokumentą iš gydymo įstaigos, jeigu liga ne chroniška;
6. teismui išreikalavus vykdomąją bylą;
7. kai vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymo nuostatomis skolininkui ar išieškotojui yra atliekami finansų sektoriaus subjekto pertvarkymo veiksmai.

• **6. Vykdomo proceso išlaidos, išieškotojo atsakomybė ir užstatas.**

Atsižvelgimas į galimus trūkumus (išieškotojui)

Ar neteisėto vykdymo, piktnaudžiavimo priverstiniu reikalavimų vykdymu arba net piktybinio ar nesąžiningo vykdymo proceso atveju išieškotojui kyla atsakomybė?

Apibūdinkite vykdymo proceso išlaidų apskaičiavimą, jų paskirstymą ir šį klausimą reglamentuojančias taisykles. Ar taikomi kokie nors žyminiai ar kiti mokesčiai? Kas apmoka proceso išlaidas išankstinio vykdymo proceso nutraukimo atveju?

Ar vykdymo teisės aktuose nustatyta, kad išieškotojas tam tikrais atvejais turi pateikti užstatą? Jei taip, kokiomis sąlygomis?

Jei asmuo kreditorius, piktnaudžiaudamas vykdymo procese turimomis teisėmis, padaro skolininkui žalos, toks skolininkas gali reikšti ieškinį pagal bendras ginčo teisenos taisykles dėl žalos atlyginimo.

Vykdymo išlaidos skirstomos į:

- vykdomosios bylos administravimo išlaidas (toliau – administravimo išlaidos);
- išlaidas tretiesiems asmenims už konkrečioje vykdomojoje byloje šių asmenų suteiktas paslaugas (toliau – išlaidos tretiesiems asmenims);
- atlygį antstoliui už įstatymų nustatytų vykdomųjų dokumentų vykdymą, faktinių aplinkybių konstatavimą teismo pavedimu, dokumentų perdavimą ir įteikimą teismo pavedimu (toliau – atlygis antstoliui).

Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatyti vykdymo išlaidų dydžiai nurodyti įskaitant visus privalomus mokesčius.

Visas apskaičiuotas vykdymo išlaidas antstolis nurodo vykdymo išlaidų apskaičiavime. Kai piniginių sumų išieškojimą iš to paties skolininko antstolis vykdo pagal keletą vykdomųjų dokumentų, visoms to skolininko atžvilgiu vykdomoms piniginio pobūdžio vykdomosioms byloms rengiamas bendras vykdymo išlaidų apskaičiavimas, išskyrus atvejus, kai vykdymo išlaidų apskaičiavimas skolininkui siunčiamas kartu su raginimu įvykdyti sprendimą.

Administravimo išlaidų ir atlygio antstoliui dydžiai vykdant vykdomuosius dokumentus dėl pinigų sumų išieškojimo nurodyti Sprendimų vykdymo instrukcijoje.

Atlygio antstoliui dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į išieškotinas sumas. Jeigu išieškojus dalį skolos vykdomasis dokumentas antstoliui pateikiamas vykdyti pakartotinai, atlygio antstoliui dydis apskaičiuojamas atsižvelgiant į likusią išieškoti sumą.

Procentine išraiška išreikštas atlygio antstoliui dydis apskaičiuojamas išieškotiną sumą dauginant iš instrukcijoje nurodytų procentų. Jeigu apskaičiuotas atlygio antstoliui dydis yra mažesnis už instrukcijoje nustatytą minimalų atlygį antstoliui, išieškomas minimalus atlygis antstoliui.

Visos vykdymo išlaidos, išskyrus instrukcijoje nustatytas išimtis, išieškomos iš skolininko pagal instrukcijoje nustatytus dydžius nepriklausomai nuo to, ar išieškotojas buvo atleistas nuo vykdymo išlaidų, ar jos buvo sumažintos, ar atidėtos.

Išieškotojas ar jo įgaliotas atstovas, pateikdamas vykdyti vykdomąjį dokumentą, privalo sumokėti avansu antstoliui administravimo išlaidas, išskyrus Instrukcijoje nustatytas išimtis. Jeigu antstolis atsisako priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, išieškotojo apmokėtos vykdymo išlaidos gražinamos išieškotojui. Jeigu išieškotojas, pateikdamas vykdyti vykdomąjį dokumentą, administravimo išlaidų neapmoka, antstolis atsisako priimti vykdyti vykdomąjį dokumentą, išskyrus nurodytus atvejus.



**Vilnius
University**



**Vilnius
University**